

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 558/2020-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom Mgr. Milanom Vallom, Vajnorská 43, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 So 8/2019 z 24. apríla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. septembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia

jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 So 8/2019 z 24. apríla 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Milošovi Maďarovi a v zmysle čl. II bodu 3 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 prerokovaná v prvom senáte ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredia č. 536 125 0700 z 10. marca 2010 (ďalej len „rozhodnutie Sociálnej poisťovne“) bol sťažovateľke priznaný invalidný dôchodok v sume 255,80 € od 22. apríla 2009 a súčasne jej týmto rozhodnutím bola od 1. januára 2010 zvýšená suma dôchodku na 263,70 €. Sociálna poisťovňa uznala sťažovateľku invalidnou podľa § 29 ods. 3 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v platnom znení.

4. Sťažovateľka podala proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne odvolanie, o ktorom Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozhodol rozsudkom zo 14. októbra 2011, ktorým napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne potvrdil. Sťažovateľka podala proti tomuto rozsudku odvolanie, v ktorom uviedla, že posudky lekárov sú nesprávne a ich účelom je úspora finančných prostriedkov Sociálnej poisťovne. Rozsudok krajského súdu bol uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7 So 222/2011 z 13. decembra 2012 zrušený z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia. Krajský súd rozsudkom zo 6. októbra 2015 rozhodnutie Sociálnej poisťovne opätovne potvrdil. Na základe odvolania sťažovateľky najvyšší súd uznesením sp. zn. 9 So 288/2014 predmetný rozsudok krajského súdu zrušil. V odôvodnení uviedol, že podľa

predchádzajúceho zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu bolo úlohou krajského súdu posúdiť potrebu doplnenia znaleckého dokazovania na účel zistenia, či zdravotný stav sťažovateľky už v roku 2003 odôvodňoval priznanie úplnej invalidity. Krajský súd nariadil doplnenie znaleckého posudku, avšak doplnenie nebolo vykonané a z rozsudku taktiež nevyplýva správna úvaha, na základe ktorej možno vylúčiť vznik invalidity sťažovateľky už v roku 2003. Najvyšší súd považoval postup krajského súdu za zmätočný a jeho rozsudok za nedostatočne odôvodnený.

5. Krajský súd v poradí tretím rozsudkom sp. zn. 6 Sd 35/2010 zo 7. novembra 2018 rozhodnutie Sociálnej poisťovne o priznaní invalidného dôchodku od 22. apríla 2009 potvrdil. Sťažovateľka žiadala, aby jej bol invalidný dôchodok priznaný od 12. augusta 2003, keďže bola toho názoru, že podľa doloženej lekárskej dokumentácie bola miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť pre inkontinenciu moču a stolice už k tomuto dátumu v rozsahu invalidity.

6. Najvyšší súd na základe odvolania sťažovateľky napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok krajského súdu. V odôvodnení svojho rozsudku sa najvyšší súd stotožnil s názorom krajského súdu, že inkontinencia stolice nebola pred 22. aprílom 2009 ničím objektivizovaná.

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza, že základnou spornou skutočnosťou v napadnutom konaní bolo určenie dátumu, odkedy u sťažovateľky existujú diagnózy podmieňujúce jej invaliditu. Namieta, že všeobecné súdy konštantne uvádzajú, že pred 22. aprílom 2009 nebola ničím objektivizovaná inkontinencia moču a stolice, ktorá bola rozhodujúca pre priznanie plnej invalidity sťažovateľky. Sťažovateľka naopak tvrdí, že tieto diagnózy sú dôsledkom jej komplikovaného pôrodu v roku 1989 a k zhoršeniu došlo operáciou s negatívnym výsledkom v roku 1995. Dátum 22. apríl 2009 predstavuje iba moment, keď bola sťažovateľka vyšetrená, čo sa týka jej už existujúceho zdravotného stavu, a keď bol deklarován už existujúci stav inkontinencie moču a stolice. Podľa sťažovateľky je zřejmé a logické, že inkontinencia nemohla vzniknúť vyšetrením a ani spísaním lekárskeho záznamu. Považuje za neprípustné, aby si správny orgán

rozhodujúci o právach a právom chránených záujmoch fyzických osôb v slabšom postavení v prípadoch dôkaznej núdze jednoducho vytvoril domnienku, ktorá je čo najviac v prospech správneho orgánu, a následne zaťažuje fyzickú osobu povinnosťou vyvrátiť túto domnienku.

8. Sťažovateľka zároveň poukázala na skutočnosť, že nemocnica, v ktorej absolvovala operáciu v roku 1995, nevykonala riadne archiváciu jej zdravotnej dokumentácie, ktorá bola zničená. Sťažovateľka tak bola zavalená dôkazným bremenom, ktorej unesenie jej bolo znemožnené verejnou mocou. Ďalej namieta, že Sociálne poisťovňa v konaní predložila ako listinný dôkaz jej žiadosť o priznanie invalidného dôchodku, ktorý bol pozmenený tak, aby vyhovoval argumentácii Sociálnej poisťovne. Do žiadosti bolo podľa sťažovateľky dopísané slovo „čiastočný“ za slovo „invalidný“. Sťažovateľka namieta, že nebola zachovaná kontradiktórnosť konania, keď jej boli až na pojednávaní 7. novembra 2018 predložené doplnujúce vyjadrenie znalca a lekárske správy, pričom Sociálna poisťovňa mala uvedené doklady k dispozícii vopred, keďže jej ich súd doručil. Postupom odvolacieho súdu, ako aj postupom prvostupňového súdu nebola sťažovateľke poskytnutá súdna ochrana v zákonom predpokladanej kvalite, čo sa v zmysle rozhodovacej praxe ústavného súdu považuje za porušenie základných práv a slobôd. Sťažovateľka poukázala aj na skutočnosť, že konanie bolo charakterizované priet'ahmi, keďže bolo právoplatne skončené až po deviatich rokoch, a to najmä z dôvodu, že najvyšší súd trikrát zrušil rozhodnutie krajského súdu (z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že najvyšší súd zrušil rozsudok krajského súdu dvakrát, pozn.).

9. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 46 ods. 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu porušené, zrušil tento rozsudok a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a zaviazal najvyšší súd zaplatiť jej náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Relevantná právna úprava

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť

takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

17. Sťažovateľka namieta, že postupom súdov jej nebola poskytnutá súdna ochrana v zákonom predpokladanej kvalite, čo malo za následok porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 46 ods. 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Napadnutým rozsudkom najvyšší súd potvrdil rozsudok krajského súdu o potvrdení rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredia o priznaní invalidného dôchodku sťažovateľke od 22. apríla 2009. Sťažovateľka nesúhlasí s určením dátumu plnej invalidity na tento deň, keď tvrdí, že inkontinenciou moču a stolice trpela už v čase podania žiadosti o priznanie invalidného dôchodku 12. augusta 2003.

18. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

19. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože

uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

20. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňované a neudržateľné.

21. Vychádzajúc z uvedených právnych názorov, ústavný súd pre účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietany rozsudok najvyššieho súdu. Z jeho odôvodnenia vyplýva tento postup Sociálnej poisťovne a následne krajského súdu pri zisťovaní zdravotného stavu sťažovateľky. Sťažovateľka požiadala o priznanie invalidného dôchodku 12. augusta 2003. Lekárskym posudkom Sociálnej poisťovne, ústredia zo 14. októbra 2004 jej bola určená miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 30 % pre diagnózu zhubný nádor prsníka a bolo konštatované, že sťažovateľka nepredložila lekárske nálezy o inkontinencii moču a stolice. Sťažovateľka tieto zdravotné problémy v žiadosti z 12. augusta 2003 neuviedla, poukázala na ne až v konaní o opravnom prostriedku pri posudzovaní jej stavu 14. októbra 2004, lekárske nálezy ich ale nepodložila. Po zrušení rozhodnutia Sociálnej poisťovne o zamietnutí žiadosti o invalidný dôchodok rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 6 So 115/2006 z 25. apríla 2007 bol 11. decembra 2007 znovu posúdený zdravotný stav sťažovateľky v prvostupňovom konaní a 9. októbra 2008 ústredím Sociálnej poisťovne. Na základe uvedeného bola uznaná čiastočne invalidnou od 12. augusta 2003 pre diagnózu zhubný nádor prsníka. V lekárskej

invalidizácie od roku 2003. Z vyšetrenia [REDACTED], vyplýva záver o ťažkom stupni incontinentio alvae IV. stupňa, ktorá je neurogénneho, a nie traumatického pôvodu, zároveň nie je možné vyjadriť sa, odkedy má pacientka príznaky inkontinencie na stolicu.

24. Krajský súd z uvedeného ustálil, že žiadnym súčasným lekársym vyšetrením nemožno spochybníť závery posudkových lekárov o určení dátumu invalidity od 22. apríla 2009. S poukazom na jej živnostenské oprávnenie uviedol, že sťažovateľka nie je počas celého konania o jej invalidnom dôchodku svojím zdravotným stavom paralyzovaná.

25. V odvolaní proti rozsudku krajského súdu sťažovateľka opakovane tvrdila, že jej zdravotný stav nebol riadne a správne vyhodnotený posudkovými lekármi ani znalcami. Trvala na vzniku invalidity od 12. augusta 2003. Namietala, že na pojednávaní nemohla klásť otázky znalcovi, ktorý na toto pojednávanie nebol prizvaný, a že doplnenú lekársku správu dostala priamo na pojednávaní, na ktorom bol vyhlásený rozsudok.

26. Najvyšší súd nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Preto sa s ním stotožnil v celom rozsahu a na zdôraznenie správnosti uviedol argumentáciu k odvolacím dôvodom. Po preskúmaní doloženej dokumentácie dospel k názoru, že inkontinencia stolice nebola pred uvedeným dátumom 22. apríl 2009 ničím objektivizovaná. Z administratívneho spisu Sociálnej poisťovne, ústredia vyplýva, že sa v lekárskejších správach podrobne vysporiadala so zdravotným stavom i zdravotnými problémami sťažovateľky, a z ničoho nebolo možné vyvodiť záver o pochybení alebo zanedbaní povinnosti posudkových lekárov. Posudky považoval najvyšší súd za presvedčivé a nevznášajúce pochybnosti o komplexnom zhodnotení zdravotného stavu sťažovateľky, riadne odôvodnené a obsahujúce logické úsudky a dôvody, ktoré viedli k už uvedeným záverom. Nové skutočnosti, ktoré by pri doterajšom posudzovaní zdravotného stavu sťažovateľky neboli známe a zhodnotenú, najvyšší súd nezistil.

27. Podľa najvyššieho súdu sťažovateľka nepredložila žiadne doklady o vyšetrení svojho zdravotného stavu, ktoré by neboli známe posudkovým lekárom pri posudzovaní jej stavu v správnom konaní a ani v odvolacom konaní. Nebolo preto potrebné dopĺňať dokazovanie novým vyšetrením a posúdením zdravotného stavu. Námietku, že Sociálna poisťovňa, ústredie ani krajský súd riadne nezisťovali deň vzniku invalidity, najvyšší súd nepovažoval za dôvodnú, keďže považoval za dostatočne preukázané, že jeho určenie sa zhoduje s dátumom podstatného zhoršenia zdravotného stavu sťažovateľky.

28. V súvislosti s námietkou týkajúcou sa doplnenej správy znalca o nemožnosti časového určenia príznakov inkontinencie stolice najvyšší súd uviedol, že zo zápisnice z pojednávania 7. novembra 2018 vyplýva, že sťažovateľka na ňom bola prítomná a nepožiadala o odročenie pojednávania z titulu oboznámenia sa s doplnenou lekárskou správou alebo domáhanie sa jeho prítomnosti na pojednávaní. Z jej stanoviska naopak vyplýva, že zotrváva na svojich vyjadreniach a žiada, aby súd ukončil dokazovanie a vo veci rozhodol. Pokiaľ ide o vykonanie dokazovania a hodnotenie dôkazov, najvyšší súd bol toho názoru, že súd prvého stupňa rešpektoval zásadu priamosti a ústnosti vykonávania dôkazov, nezistil, že by hodnotenie dôkazov vo vzájomných súvislostiach bolo vykonané nesprávne ani že by niektoré z dôkazov boli hodnotené v prospech alebo neprospech toho-ktorého účastníka. Preto tvrdenie sťažovateľky, že procedurálny postup krajského súdu porušoval jej práva na spravodlivý proces, považoval najvyšší súd za účelové.

29. Najvyšší súd konštatoval, že tvrdenia sťažovateľky neboli spôsobilé ovplyvniť výsledky odbornej posudkovej činnosti lekárov, ktorí pri posudzovaní zdravotného stavu vychádzajú z predložených lekárskeho nálezov a zdravotnej dokumentácie posudzovanej osoby. Najvyšší súd dospel k záveru, že rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredia je v súlade so zákonom, a preto potvrdil rozsudok krajského súdu.

30. Po preskúmaní rozsudku najvyššieho súdu ústavný súd pomerne všeobecnú argumentáciu sťažovateľky, že jej postupom odvolacieho, ako aj prvostupňového súdu nebola poskytnutá súdna ochrana v zákonom predpokladanej kvalite, nevyhodnotil

ako spôsobilú spochybnit' ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu. Najvyšší súd sa dostatočne vysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľky a náležite odôvodnil svoje závery o správnom určení dátumu vzniku invalidity sťažovateľky na 22. apríl 2009, ako aj o vyhodnotení postupu krajského súdu na pojednávaní konanom 7. novembra 2018. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozsudku nemožno označiť za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené. Na tomto mieste ústavný súd pripomína, že skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

31. Ústavný súd nezistil žiadne ústavnoprávne vady napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ktoré by odôvodňovali jeho zásah do tohto rozsudku v súlade s jeho právomocami, a preto podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľky z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

32. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľky uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu